

Elektrisch varen rukt op in Friese wateren

Woningen krijgen hun stroom en warmte uit koeiemest. Door de grachten varen elektrische boten. Friesland wil duurzaam met energie omgaan.

Door onze correspondent
KARIN DE MIK

LEEUWARDEN, 16 AUG. Twee elektroloepen glijden geruisloos door de Leeuwarder grachten. Het is even wennen voor schipper Riemer Poelstra, die achter het houten stuurwiel staat. „Ik hoef nu niet boven de dieselmotor uit te schreeuwen”, glimlacht hij. „Nu hoor ik het klotsende water beter en geniet ik meer.” Sinds afgelopen weekende zijn de elektrische bootjes te huur. Ze zijn ontwikkeld door het bedrijf Alternergy uit Heeg. De batterijen worden opgeladen met groene stroom. Het project sluit aan bij het imago dat Leeuwarden wil uitstralen, dat van duurzame stad, die energie- en milieuvriendelijke bedrijvigheid aantrekt.

Leeuwarden staat in de toptien van meest duurzame steden, een

lijst die elk jaar wordt samengesteld door het COS (Centrum voor Internationale Samenwerking) Nederland. Op nummer één prijkt sinds de invoering ervan in 1999 Tilburg. Die gemeente voerde vorig jaar ook de ranglijst aan, voor het duurzaamste inkoopbeleid (onder meer aanschaf van papier, energie, wagenpark, beleggingen, catering).

Op het gebied van energiebesparing en duurzame of schone brandstoffen loopt de Friese hoofdstad landelijk voorop, verzekert de gemeentelijke energiecoördinator Bouwe de Boer. De gemeente wil bijvoorbeeld binnen twee jaar vijfhonderd auto's op aardgas hebben rijden in de stad (momenteel veertig). Als eerste gemeente van Nederland subsidieert Leeuwarden de aanschaf van aardgasauto's. De koper krijgt duizend euro terug van de aankoopprijs. Tevens mag hij een jaar lang gratis parkeren in de binnenstad.

Een recente aanbesteding voor gemeentelijk gehandicaptenvervoer bevoordeelt kandidaten die hun materieel op aardgas laten rijden. Als zij de gunning winnen, mogen ze de concessie zeven jaar houden; normaal is die vijf jaar.

Ook onderzoekt Leeuwarden of de gemeenten met bedrijven een eigen biogasinstallatie kan opzetten. „Daar zou dan bijvoorbeeld snoei- en groenafval, maar ook afval van de levensmiddelenindustrie in kunnen worden vergist”, zegt De Boer.

APA, producent van zonnecellen in Bleiswijk, opent volgend jaar zomer een proeffabriek van zonnecellen in Leeuwarden. De

taire opleiding energie opzetten.” APA ontwikkelde een nieuwe, goedkopere techniek voor de productie van zonnecellen, die licht omzetten in elektriciteit. Het dure silicium als halfgeleider wordt onder meer ingeruild voor titaandioxide, dat ook in tandpasta zit. De zonnecellen worden in de proeffabriek als het ware aan de lopende band gesprayd, aldus Meester.

‘Friezen willen zelf dingen regelen en zitten veel op het water’

keuze viel op de Friese hoofdstad, gezien de wil die er is om met alternatieve energie bezig te zijn, licht directeur Ben Meester van het bedrijf toe. „Er is ook bij de provincie Friesland een breed draagvlak voor duurzaamheid. Bovendien kunnen we samen met het Cartesius Instituut (een filiaal van de universiteiten van Twente, Delft en Eindhoven voor onderwijs in en onderzoek naar duurzame innovaties, red.) een universi-

In Friesland wordt gedurfd beleid gevoerd, stelt De Boer. Duurzaam bouwen en renoveren hebben prioriteit. Zo kregen alle 111 nieuwbouwwoningen in de wijk Vegelin/Achter de Hoven in 2005 warmtepompen en vloerverwarming. Gemeente en provincie droegen samen anderhalve ton bij. In de nieuw te bouwen wijk Zuidlanden krijgen honderd woningen elektriciteit en warmte van een biovergister van de nabijgelegen

proefboerderij Nij Bosma Zathe. De 160 koeien van de boerderij leveren de mest hiervoor. „Het is voor het eerst in ons land dat zoveel woningen hun energie uit een wijkbiogasmotor krijgen”, aldus De Boer. Consumenten besparen daardoor ten minste honderd euro per maand op hun energierekening.

Volgende maand sluiten de gemeente en twee woningbouwcorporaties een convenant, waarin wordt afgesproken dat bij renovatie altijd 30 procent aan energiebesparende maatregelen wordt getroffen. In de wijk Bilgaard kregen twintig huurwoningen onlangs als eerste van Nederland als proef een energiezuinige warmtekrachtkoppeling (mini-WKK of HR-E) die zowel warmte als elektriciteit produceert. De uitstoot van CO₂ wordt met 30 procent verlaagd. Leeuwarden en de provincie subsidiëren het experiment met 70.000 euro (totale kosten 120.000 euro). Essent voorspelt dat binnen vijftien jaar een kwart van de woningen een mini-WKK zal hebben.

Volgens energiecoördinator De Boer is het bijzonder dat overheden hier zelf geld in steken. De Boer verklaart de voorkeur van

Friezen voor duurzaamheid uit hun onafhankelijkheidsdrang. „Friezen willen zelf dingen regelen en zitten veel op het water. Aan boord van een bootje moet je zorgen voor je eigen water en elektriciteit.” De Boer voorspelt dat Friesland binnen twintig jaar op energiegebied vrijwel geheel klimaatneutraal zal zijn. „Er is dan meer windenergie, de voertuigen rijden op ethanol, biogas, plantaardige olie of aardgas en er zal geen woning meer niet-duurzaam worden gebouwd. En binnen tien jaar rijden er heel wat elektrische auto's.”

Hij denkt dat in bepaalde Friese natuurgebieden binnen tien jaar een verbod zal gelden op dieselauto's. „Ja, dat zal een schrikkeneffect geven, maar het zal ondernemers nopen om schone voertuigen te produceren.”

Eigenaar Martin de Jong van Alternergy verwacht dat Friese natuurgebieden straks ook alleen toegankelijk zullen zijn voor elektrische boten. „Elektrisch varen is niet alleen milieuvriendelijker, rustiger en stiller, maar ook goedkoper. Voor twee euro tank je stroom, waarop deze boten een hele dag kunnen varen.”